

Hiperbārās krioterapijas efektivitāte limfedēmas mazināšanā pacientēm pēc mastektomijas

Līva Tiesnese¹, Daina Šmite²

Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

¹ Rehabilitācijas fakultāte,

² Rehabilitācijas katedra

Ievads. Limfedēma tiek aprakstīta kā viena no biežāk sastopamajām komplikācijām pacientēm pēc mastektomijas operācijas, tās attīstības incidence tiek novērota vidēji 30% pacientu. Limfedēma tiek aprakstīta kā sāpīgs un neārstējams process, kas rada hronisku iekaisuma veidošanos rokā un tās apvidū, ietekmējot pacientu dzīves kvalitāti un psihoemocionālo stāvokli [NICE clinical guideline, 2014]. Limfedēmas ārstēšanai un komplikāciju novēršanai dažādas fizioterapijas metodes tiek kombinētas, tādējādi meklējot labāko terapijas efektu. Hiperbārās krioterapijas laikā notiek strauja ādas temperatūras krišanās un ādas receptoru stimulācija, radot “termālā šoka” reakciju. CNS sūtītā reflektorā atbildes reakcija kopā ar ādā producētajiem enzīmiem rada četrus nozīmīgus efektus: analgētisko, vazomotoru, pretiekaisuma un miorelaksējošo [Chatap G., 2007; Desbrosse F., 2003].

Darba mērķis, materiāls un metodes. Pētījuma mērķis bija analizēt hiperbārās krioterapijas efektivitāti (pielietojot gan kā atsevišķu procedūru, gan kombinācijā ar terapeitiskajiem vingrojumiem, gan salīdzinot ar terapeitiskajiem vingrojumiem) limfedēmas un tās radīto funkcionālo ierobežojumu mazināšanā pacientēm pēc mastektomijas.

Pētījumā tika iesaistītas 30 pacientes pēc mastektomijas operācijas ar limfedēmas simptomiem (20 pētījuma un 10 kontroles grupā). Pacientes tika izvērtētas, izmantojot strukturētu interviju un vizuālo analoģu skalu. Tika veikti tūskas apjoma mērījumi un pleca sāpju un funkciju ierobežojuma indekss (SPADI). Pētījuma pirmajā posmā pētījuma grupas dalībnieces saņēma hiperbārās krioterapijas procedūras, kamēr kontroles grupas nesaņēma nekādu iejaukšanos. Savukārt pētījuma otrajā posmā abu grupu dalībnieces tika iesaistītas terapeitisko vingrojumu nodarbībās.

Rezultāti. Hiperbārās krioterapijas procedūras nozīmīgi samazināja tūskas apjomu un sāpju intensitāti ($p < 0,05$), kā arī būtiski uzlabojās pleca funkcijas. Papildinot hiperbārās krioterapijas procedūras ar terapeitiskajiem vingrojumiem, tika gūti būtiski labāki ārstēšanas rezultāti: samazinājās tūskas apjoms un sāpju intensitāte, uzlabojās pleca funkcijas ($p < 0,05$), samazinājās ierobežojumi ikdienas aktivitāšu veikšanā. Pētījuma rezultāti apliecināja, ka hiperbārās krioterapijas procedūras, salīdzinot ar terapeitiskajiem vingrinājumiem, labāk samazināja limfedēmas simptomus (tūskas apjomu un sāpes) ($p < 0,05$), taču pleca funkciju uzlabojums bija līdzvērtīgs ($p < 0,05$).

Secinājumi. Hiperbārā krioterapija ir efektīva fizioterapijas tehnoloģija, kas tiek lietota, lai būtiski samazinātu limfedēmas simptomus (tūskas apjomu, sāpju intensitāti) un uzlabotu limfedēmas skartās ekstremitātes pleca funkcijas pacientēm pēc mastektomijas. Hiperbāro krioterapiju papildinot ar terapeitiskajiem vingrojumiem, iegūst salīdzinoši labākus ārstēšanas rezultātus, nekā pielietojot tikai hiperbāro krioterapiju, tādējādi pamatojot kombinētas terapijas pārākumu limfedēmas mazināšanā pacientēm pēc mastektomijas.